

Nagy Zoltán András:

A 2013/40-es Uniós direktíva az informatikai rendszereket érő támadásokról

Európai reagálás a problémára, a Direktíva és de lege ferenda teendőink

Az első fontosabb nemzetközi jogi dokumentum az **OECD** 1986-ban kibocsátott jelentése. A szervezet által kiküldött ad hoc bizottság 1983 - 1985. között elemezte, majd összegezte az európai judikatúra tapasztalatait. Megállapításaikkal iránymutatást kívántak adni a számítógépes környezetben elkövetett bűncselekmények megismeréséhez és kodifikálásához.

Az **ET. 9 (89). sz. Ajánlásában** (Computer-Related Crime) szerepelt egy minimális lista, azokról a cselekményekről, amelyeket leginkább javasolt szankcionálni, továbbá a minimum listát kiegészítő fakultatív lajstrom. Jelentősége miatt indokolt a bűncselekmények pusztán felsorolása mellett azok rövid meghatározásait is nyújtani.

Az **ET 13. (95) Ajánlása** az eljárásjogban a számítástechnika fejlődésével megjelenő új problémákra törekszik megoldást találni. („Concerning problems of Criminal Procedural Law Connected with Information Technology”).

Az Európa Tanács 1997-ben létrehozta a Bűnözés kérdéseivel foglalkozó bizottságot [teljes nevén: European Committee on Crime Problems of the Council of Europe (CDPC)]. A CDPC keretein belül megalakult 'A számítógépes bűnözés szakértőinek bizottsága' [teljes nevén: Committee of Experts on Crime in Cyber-Space (PC-CY)]. Ez a bizottság készítette elő a „**Számítástechnikai bűnözésről szóló egyezményt**” („Convention on Cyber-crime”), amelyet a CDPC 2001. június 18-22-e között tartott 50. plenárius ülésén hagyott jóvá.

A Magyar Országgyűlés 82/2002. (XI. 13.) OGY határozatával, fenntartásokkal és nyilatkozatokkal mellékelve a Számítógépes bűnözésről szóló Egyezményt megerősítette.

Az ET 9. (89) sz. és ET 13. (95) sz. Ajánlásaihoz képest a 2001-es „**Számítástechnikai bűnözésről szóló egyezmény**” („Convention on Cyber-crime”) továbblépést jelent:

- A számítógépes bűnözéssel összefüggő anyagi, eljárásjogi és nemzetközi büntetőjogi problémákat komplex kezeli.
- A számítógépes környezetben felmerülő (technikai) fogalmakat definiálja, azaz egységes értelmezést nyújt azokról.
- Az anyagi jogban a bűncselekmények köre kibővült, ahogy a jogsértések újabb formái megjelennek. Egy önálló cím foglalkozik a gyermekpornográfia kriminalizálásával.

- A bűncselekményeket ET 9. (89) sz. Ajánlásától dogmatikailag letisztult csoportosítja. Önálló csoportot képez a számítógépes rendszer, adatok elleni, a tartalmat sértő, valamint a tisztán számítógépes bűncselekmények stb.

Ugyanebben az évben az **Európai Tanács 2001/413/IB kerethatározata** (2001. május 28.) a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről.

2002-ben jelent meg az „**Elektronikus hírközlési adatvédelmi Irányelv**”. Ez 2011-ben egészült ki az ún. „cookie” irányelvvel”.

Az Európai Tanács 2004/97/EK határozattal létrehozták az **Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökséget** (ENISAt). A szervezetre jelenleg az 526/2013/EU rendelet állapít meg hatályosa szabályokat.

2005-ben a budapesti egyezményt egészítették ki az „*Acts of racist or xenophobic nature committed through computer networks*” Irányelvvel.

A 2007-ben módosított az **Európai Unióról szóló és az Európai Unió működéséről szóló szerződés** 83. cikk (1) bekezdésre tekintettel az Európai Parlament és a Tanács szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében. Ezek a bűncselekményi területek a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, *számítógépes bűnözés* és szervezett bűnözés.

Erre tekintettel „A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa” című 2010-ben kiadott a tamperei és hágai programot követő ún. **stockholmi program** az Európát érintő jövőbeli kihívások között említi, az emberkereskedelem, szexuális zaklatás, gyermekek szexuális kizsákmányolása és gyermekpornográfia, a *számítástechnikai bűnözés*, gazdasági bűnözésre, korrupcióra, hamisításra és kalózkodásra, kábítószerrel összefüggő cselekményeket.

2011 decemberében az Európa Parlament és Tanács 2011/92/EU számmal Irányelvet fogadott el a **gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről**.

2013 augusztusában az Európa Parlament és Tanács 2013/40/EU számmal Irányelvet fogadott **az információs rendszerek elleni támadásokról**

„(1) Ezen irányelv célja, hogy a bűncselekmények tényállására és vonatkozó szankcióikra vonatkozó minimumszabályok megállapítása révén közelítse a tagállamok büntetőjogát az

információs rendszerek elleni támadások terén, és hogy javítsa a tagállamok illetékes hatóságai, így a rendőrség és az egyéb bűnüldözési szakszolgálatok, valamint az Unió illetékes szakosított ügynökségei és szervei – például az Eurojust, az Europol és annak a számítástechnikai bűnözés elleni európai központja, valamint az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség (ENISA) – közötti együttműködést.”

Ennek érdekében az alábbiakra hívja fel a tagállamok figyelmét:

- a büntetőjogi tényállásokban azonos tényállási elemeket fogalmazzanak meg (8. pont);
- minősüljön súlyosabbnak a bűncselekmény, ha szervezett bűnözés keretében követik el az információs rendszer elleni támadásokat (9. pont);
- a jogosulatlan adatszerzés büntetendő (10. pont);
- a szankciók legyenek arányosak és visszatartóak (11. pont);
- a személyiség-lopás is illegális (14. pont);
- ugyanígy a malwarek használata tilalmazandó (16. pont);
- az alkalmazottak által végrehajtott bűncselekmények súlyosabban értékelendők (18. pont);
- együttműködésre kell törekedni a hatóságoknak a magánszemélyekkel és civil szervezetekkel, a bűnüldözőknek a gyártókkal, a szolgáltatókat is érinti a megőrzésre kötelezés (23.pont) stb.

A 2013/40/EU Irányelv kijelöli a hazai törvényhozás feladatát, így de lege ferenda szükségesnek mutatkozik például a Btk. 423.§ minősített eseteit bővíteni a szervezett bűnözés keretében, illetőleg alkalmazottak által történő elkövetéssel továbbá a személyiség-lopás szankcionálására.